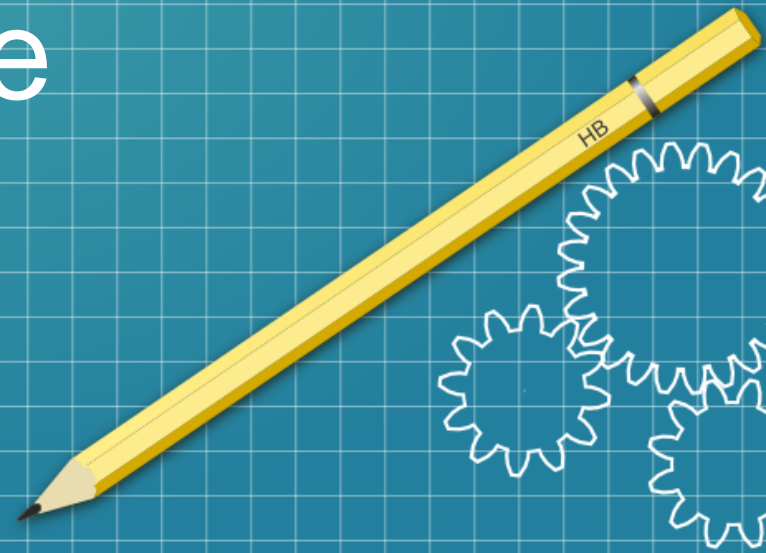
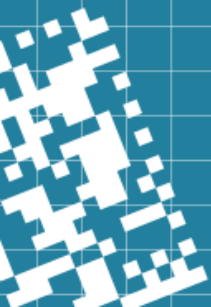
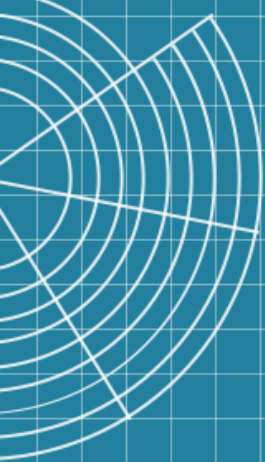

Ochrona dóbr osobistych w Internecie

Dlaczego taki temat ?

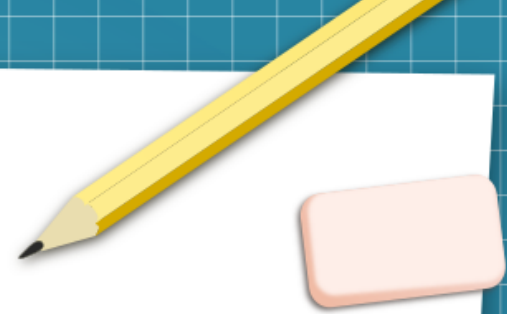
Młodzież, która uczęszcza do szkół średnich w roku szkolnym 2021/2022 urodziła się w latach 2007-2003.

Przez socjologów ludzie urodzeni w wyżej wymienionych latach są zaliczani do pokolenia Z, inaczej zwanego pokoleniem internetowym.

Przedstawiciele pokolenia Z urodzili się w czasie powszechnego dostępu społeczeństwa do Internetu. Dla ludzi z pokolenia Z przestrzeń internetowa stanowi ich środowisko naturalne.

Cechy pokolenia Z

- Mają wielkie plany na przyszłość,
- Są przedsiębiorczy,
- Czerpią wiedzę z Internetu, nastawieni są na szybkie wyszukiwanie informacji,
- Są chętni do dzielenia się wiedzą w Internecie,
- Są otwarci i bezpośredni,
- Mają ogromną potrzebę kontaktu z rówieśnikami,
- Dobrze znają zagrożenia czyhające w Internecie,
- Ważne jest dla nich dzielenie się informacjami poprzez media społecznościowe,

Hejt

Coraz częściej w społecznej świadomości poruszany jest problem zjawisko, które określono mianem **hejt**.

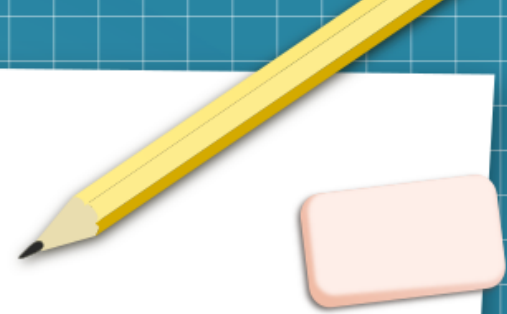
Słowo hejt wywodzi się od angielskiego słowa *hate* oznaczającego nienawiść.

Zjawisko hejtu polega na obraźliwym i zwykle agresywnym komentarzu lub mówieniu o w sposób wrogi i agresywny na jakiś temat lub o jakiejś osobie

(Źródło: <https://pl.wikipedia.org/wiki/Hejt>).

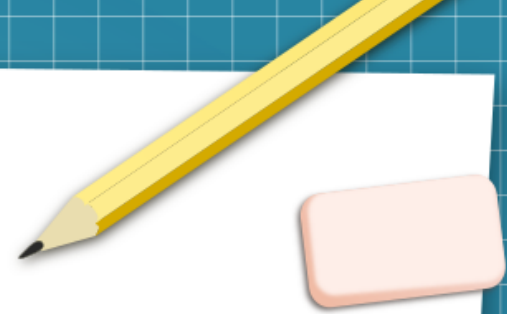
Hejt dotyka wszystkie grupy społeczne. Zjawisko to uderza w szczególności w ludzi młodych. W przypadku hejtu narusza się

Czym są dobra osobiste?

W polskim systemie prawnym nie ma określonej definicji „dóbr osobistych”. Przedstawiciele nauki prawa cywilnego wypracowali kilka takich definicji.

Czym są dobra osobiste?

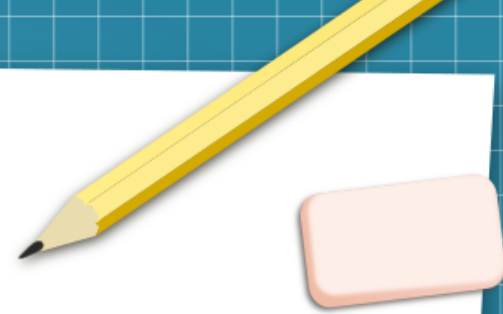
Definicja dóbr osobistych według S. Grzybowskiego:

Dobra osobiste można utożsamiać z indywidualnymi wartościami świata uczuć, stanu psychicznego.

Charakter dóbr osobistych może ulec zmianie z biegiem czasu ze względu na stale rosnące potrzeby materialne i kulturalne społeczeństwa.

Źródło: S. Grzybowski, Ochrona dóbr osobistych według przepisów ogólnych prawa cywilnego, Warszawa, Wydawnictwo Prawnicze 1957

Czym są dobra osobiste?

Definicja dóbr osobistych według A. Ciska:

Dobra osobiste to wartości o charakterze niemajątkowym, ściśle związane z osobą ludzką, decydujące o jej bycie, pozycji w społeczeństwie, a będące wyrazem jej odrębności psychicznej i fizycznej oraz możliwości twórczych uznane powszechnie w społeczeństwie i akceptowane przez dany system prawny.

Źródło: A. Cisek, Dobra osobiste i ich niemajątkowa ochrona w kodeksie cywilnym, Acta Universitatis Wratislaviensis. Prawo, Wrocław 1989, Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego

Przykłady dóbr osobistych

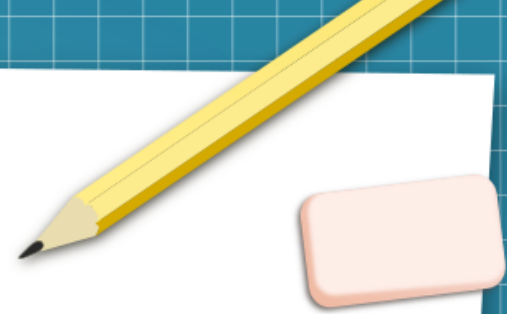

Art. 23 k.c. zawiera otwarty katalog dóbr osobistych (inaczej przykładowe wyliczenie). Dobrem osobistym zgodnie z kodeksem cywilnym jest:

- zdrowie,
- wolność,
- cześć,
- swoboda sumienia,
- nazwisko lub pseudonim,
- wizerunek,
- tajemnica korespondencji,
- nietykalność mieszkania,
- twórczość naukowa, artystyczna, wynalazcza i realizatorska.

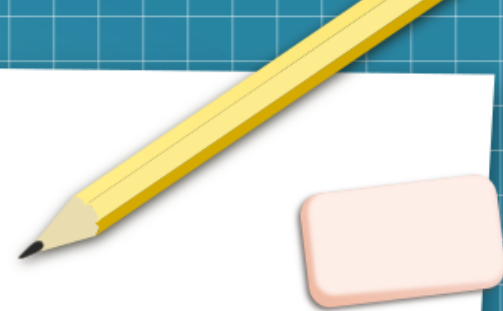
Zdrowie

Przez zdrowie w świetle art. 23 k.c. należy rozumieć stan psychofizyczny w jakim znajduje się człowiek. Ochronie podlega aktualny stan organizmu człowieka

Źródło: Wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 28 stycznia 2016 r., sygn. akt I Aca 863/15

Wolność

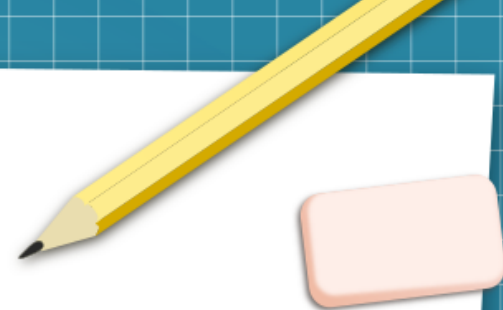

Należy ją rozumieć jako:

- fizyczną możliwość swobodnego przemieszczania się,
- swobodę do decydowania przez człowieka o swoim losie,
- wolność od obawy, strachu, przymusu fizycznego.

Źródło: M. Gutowski [w:] M. Gutowski (red.) Komentarz do Kodeksu Cywilnego, t. I, Warszawa 2018 r., art. 23, Nb 10

Cześć

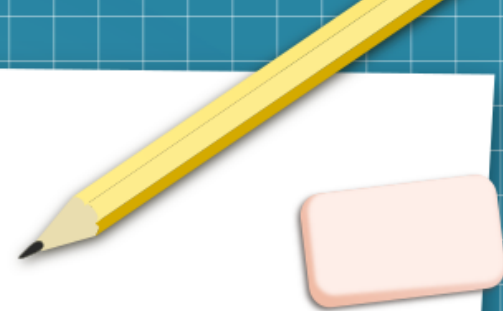
Może być rozumiana jako reputacja jednostki w społeczeństwie, a także jako wyobrażenie jednostki o własnej wartości.

Źródło:

Wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 16 listopada 2012 r., sygn. akt I Aca 666/12;

Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 15 czerwca 2005 r., sygn. akt IV CK 805/

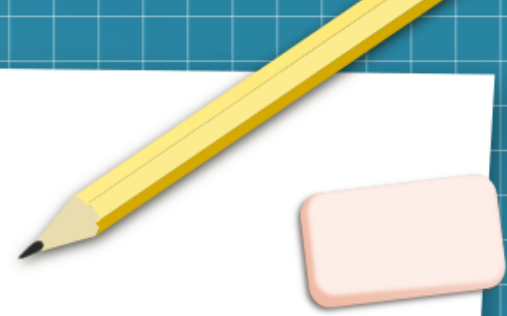
Swoboda sumienia

Należy ją rozumieć jako wolność do wyboru religii,
a także wolność do praktykowania.

Źródło: Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12 czerwca 2002 r., sygn. akt III CKN 618/00

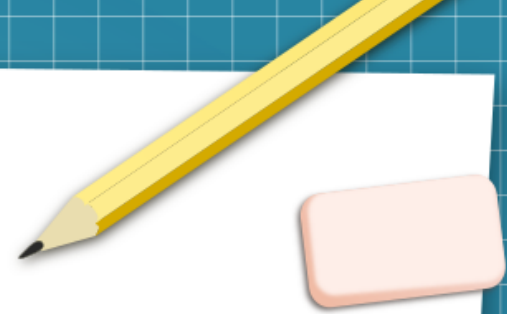
Nazwisko lub pseudonim

Ochrona dóbr osobistych w zakresie nazwiska lub pseudonimu w świetle art. 23 k.c. dotyczy identyfikacji osoby.

Źródło: Wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 30 maja 2018 r., sygn. akt I AGa 114/18 za J. Regan (Balcarczyk)
[w:] M. Załucki (red.), Kodeks Cywilny. Komentarz, Warszawa 2020, Art. 23, Nb 3

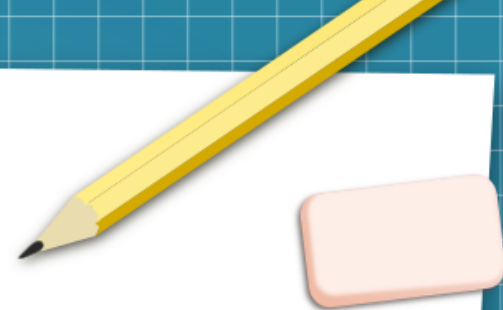
Wizerunek

Podobizna człowieka utrwalona jako portret,
fotografia lub w innej postaci.

Źródło: Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 października 2009 r., sygn. akt III CSK 39/09

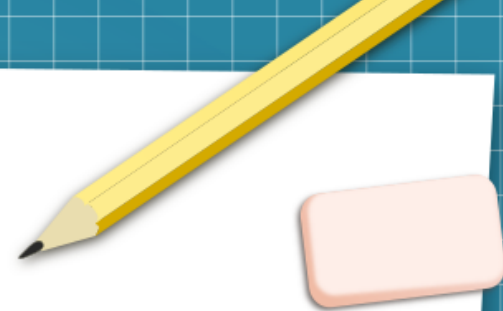
Tajemnica korespondencji

Prawo każdego człowieka do poszanowania życia prywatnego, prawa do zachowania w tajemnicy treści przekazu kierowanego do innych osób lub instytucji.

Źródło: J. Regan (Balcarczyk) [w:] M. Załucki (red.), Kodeks Cywilny. Komentarz, Warszawa 2020, Art. 23, Nb 3

Nietykalność mieszkania

Stan psychiczny i emocjonalny, jaki daje człowiekowi poczucie bezpiecznego i niezakłóconego korzystania z własnego mieszkania, z którym związana jest prywatność każdej osoby.

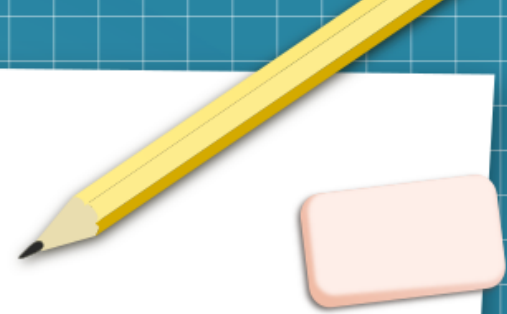
Źródło: Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 marca 2009 r., sygn. akt II CSK 513/08 za J. Regan (Balcarczyk) [w:] M. Załucki (red.), Kodeks Cywilny. Komentarz, Warszawa 2020, Art. 23, Nb 3

Twórczość naukowa, artystyczna, wynalazcza
i racjonalizatorska

Uprawnienia twórcy do przypisania mu autorstwa
utworu, dzieła.

Cechy dóbr osobistych

Aby dana wartość mogła zostać uznana za dobro osobiste musi posiadać cechy takie jak:

- Ścisły związek z podmiotem, któremu przysługuje,
- Obiektywny charakter,
- Wartość niemajątkową.

Przykłady naruszenia dóbr osobistych w Internecie

- Obrażliwe komentarze,
- *Mem* lub film mające na celu przedstawienie osoby znajdującej się w nim w sposób obraźliwy i karykaturalny,
- Podszywanie się na portalu społecznościowym pod inną osobę,
- Przeglądanie bez wiedzy i zgody korespondencji innych osób wymienionych za pośrednictwem komunikatorów internetowych bądź poczty elektronicznej,
- Przeglądanie bez wiedzy i zgody historii przeglądarki osoby trzeciej,
- Publikowanie zdjęć przedstawiających drugą osobę w krępującej sytuacji lub przedstawiająca ją w sposób karykaturalny na portalu

ochrona dóbr osobistych

prawo cywilne

prawo karne

Ochrona dóbr osobistych na gruncie prawa cywilnego

Środki ochrony dóbr osobistych zostały przedstawione w art. 24 k.c. w § 1 i 2. Zgodnie z treścią przepisu podmiot może:

- Żądać zaniechania działania w przypadku kiedy dobro osobiste podmiotu jest zagrożone cudzym działaniem, chyba, że nie jest ono bezprawne,
- Żądać dopełnienia czynności potrzebnych do usunięcia skutków naruszenia dobra osobistego przez osobę która takiego naruszenia się dopuściła w szczególności złożenia oświadczenia w odpowiedniej treści lub w formie, czy też zadośćuczynienia pieniężnego lub zapłaty odpowiedniej sumy pieniężnej na

Przesłanki odpowiedzialności

Aby można dochodzić ochrony dóbr osobistych na gruncie prawa cywilnego muszą zaistnieć dwie przesłanki.

Po pierwsze, musi wystąpić **zagrożenie lub naruszenie dobra osobistego**. Ocena tej przesłanki powinna nastąpić na podstawie obiektywnych kryteriów wartościujących interes uprawnionego związany z danym dobrem, a nie przewrażliwienia lub pewnego wyobrażenia jakie ma o sobie osoba domagająca się ochrony.

Po drugie, działanie naruszające dobro osobiste musi mieć **bezprawny charakter**. Przez bezprawne rozumie się każde działanie sprzeczne z normami prawnymi oraz zasadami

Kiedy czyn nie ma charakteru bezprawnego?

W polskim systemie prawnym przyjmuje się **domniemanie bezprawności czynu naruszenia dóbr osobistych**. Oznacza to, że osoba pozwana o naruszenie dóbr osobistych musi udowodnić przed sądem, że jej działanie nie ma charakteru bezprawnego.

Okoliczności wyłączające bezprawność:

- Zgoda uprawnionego,
- Obrona interesu zasługującego na ochronę,
- Wykonywanie prawa podmiotowego.

Gdzie rozpoznawane są sprawy z powództwa o naruszenie dóbr osobistych?

Zgodnie z art. 17 pkt 1 k.p.c. sądem właściwym do rozpoznawania roszczeń o naruszenie dóbr osobistych jest Sąd Okręgowy.

Sądem Okręgowym właściwym miejscowo do rozpoznawania wyżej wymienionych spraw na podstawie art. 35 k.p.c. może być sąd w okręgu którego doszło do naruszenia dobra osobistego (Sąd Okręgowy właściwy dla miejsca zamieszkania pokrzywdzonego)

Ochrona dóbr osobistych na gruncie prawa karnego

Odpowiedzialność za naruszenie dóbr osobistych na gruncie prawa karnego została uregulowana w art. 212 – 216 k.k.

Zgodnie z art. 212 § 1 k.k. *„Kto pomawia inną osobę, grupę osób, instytucję, osobę prawną lub jednostkę organizacyjną niemającą osobowości prawnej o takie postępowanie lub właściwości, które mogą poniżyć ją w opinii publicznej lub narazić na utratę zaufania potrzebnego dla danego stanowiska, zawodu lub rodzaju działalności, podlega grzywnie albo karze ograniczenia wolności”.*

W przypadku, gdy sprawca dopuszcza się czynu wyrażonego w

Wyłączenie odpowiedzialności z art. 212 k.k.

Odpowiedzialności z art. 212 k.k. nie ponosi ten, kto publicznie podnosi lub rozgłasza prawdziwy zarzut:

- Dotyczy postępowania osoby pełniącej funkcję publiczną lub
- Służący obronie społecznie uzasadnionego interesu.

A w przypadku art. 212 § 1 k.k. sprawca nie popełnia czynu, jeżeli zarzut uczyniony niepublicznie jest prawdziwy.

Ochrona dóbr osobistych na gruncie prawa karnego

Zgodnie z art. 216 § 1 k.k. *„Kto znieważa inną osobę w jej obecności albo choćby pod jej nieobecność, lecz publicznie lub w zamiarze, aby zniewaga do osoby tej dotarła, podlega grzywnie albo karze ograniczenia wolności”*.

Natomiast, jeżeli do znieważenia doszło za pomocą środków masowego komunikowania to sprawca podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku. Ponadto sąd w takim przypadku może orzec nawiązkę na rzecz pokrzywdzonego, Polskiego Czerwonego Krzyża albo inny cel społeczny wskazany przez pokrzywdzonego

Ochrona dóbr osobistych na gruncie prawa karnego

Przestępstwa wyrażone w art. 212 i 216 k.k. ścigane są z oskarżenia prywatnego, co oznacza, że akt oskarżenia przeciwko sprawcy jest kierowany przez pokrzywdzonego.

Sprawy z art. 212 i 216 k.k. rozstrzygane są przed Sądem Rejonowym. Co do zasady właściwym dla miejsca popełnienia przestępstwa, a w przypadku problemu z ustaleniem miejsca popełnienia czynu sądem właściwym może być sąd ujawnienia przestępstwa.

Kiedy sprawca ponosi odpowiedzialność?

Na gruncie prawa cywilnego odpowiedzialność na zasadzie winy z powodu naruszenia dóbr osobistych osób trzecich ponosi **każdy, kto ukończył trzynaście lat w chwili wyrządzenia szkody.**

Odpowiedzialność materialną za szkody spowodowane naruszeniem dóbr osobistych ponosi **każdy kto ukończył osiemnaście lat.** W przypadku, gdy sprawcą szkody okazała się osoba niepełnoletnia poniżej osiemnastego roku życia to rodzice sprawcy odpowiadają solidarnie za szkody materialne wyrządzone naruszeniem dóbr osobistych, jeżeli szkoda była skutkiem winy rodziców w nadzorze nad dzieckiem.

Kiedy sprawca ponosi odpowiedzialność?

Na gruncie prawa karnego pełną odpowiedzialność karną ponosi **każdy, kto ukończył siedemnaście lat w chwili popełnienia czynu.**

W przypadku osób przed siedemnastym rokiem życia odpowiadają oni na podstawie ustawy z dnia 26 października 1982 r. - o postępowaniu w sprawach nieletnich. W ramach tego aktu sąd może m.in.:

- udzielić sprawcy upomnienia,
- zobowiązać sprawcę do określonego zachowania (np. przeproszenia pokrzywdzonego),
- zastosować nadzór kuratora nad sprawcą czynu,

Co robić w przypadku naruszenia moich dóbr osobistych?

- 1) poinformować rodziców o zaistniałej sytuacji,
- 2) skorzystać z pomocy prawnej (np. w ramach sieci punktów nieodpłatnej pomocy prawnej) w celu ustalenia możliwych dalszych kroków,
- 3) jeżeli znamy sprawcę, wezwać go do zaniechania działania polegającego na naruszeniu dóbr osobistych, ponadto wezwać administratora portalu do usunięcia naruszenia,

W przypadku gdy nie znamy sprawcy:

- 1) zwracamy się do administratora portalu o udostępnienie danych

Gdzie szukać pomocy?

<https://np.ms.gov.pl> – serwis z danymi teleadresowymi Punktów Nieodpłatnej Pomocy Prawnej i Nieodpłatnego Poradnictwa Obywatelskiego

<https://bip.brpo.gov.pl> – Biuro Rzecznika Praw Obywatelskich

<https://www.hfhr.pl> - Helsińska Fundacja Praw Człowieka

Dziękuję za uwagę

